

Aan: minister Ronald Plasterk, prof. dr. R.H.A. Plasterk
Cc: de fracties van de Tweede Kamer, post@vsnu.nl, wetenschap@anp.nl
Betreft: het Nederlands als voertaal van de wetenschap
Nijmegen, 23 juni 2009

Excellentie,

In hoog tempo neemt aan onze universiteiten het Engels de plaats in van het Nederlands. Niet alleen verschijnen veel publicaties in het Engels, inmiddels schrijven ook onze studenten scripties in het Engels en laten zij hun werkstukken vergezellen van Engelstalige samenvattingen, terwijl colleges in het Engels gegeven worden wanneer er studenten aanwezig zijn die het Nederlands niet verstaan en in toenemende mate zelfs als dat niet het geval is.

Stel u gerust, wij zijn geen puristen maar realisten die de onmiskenbare en vruchtbare rol van het Engels als wetenschappelijke lingua franca ten volle erkennen. Een aanzienlijk deel van onze eigen publicaties is ook in het Engels geschreven. Maar daarnaast menen we dat het wetenschappelijke, culturele en maatschappelijke belang van Nederland en alle Nederlanders gediend is met het voortbestaan van het Nederlands als voertaal van de wetenschap. Om die reden verzoeken wij u om concrete maatregelen te nemen die een goed verankerde positie van het Nederlands op de universiteiten waarborgen.

Het standpunt van de Colleges van Bestuur zou dat van *Nederlands, tenzij* ... moeten zijn (zie het gelijknamige KNAW-rapport van 2003). Het belang van het gebruik van het Nederlands in het wetenschappelijk onderwijs wordt in dit rapport breed onderbouwd, evenals in het NRC-artikel van Pieter Muysken (Akademiehoogleraar Taalwetenschap, bijdrage dd. 15 mei 2009). Daar willen we aan toevoegen dat een meertalenbeleid past bij het streven van Nederland om een vooraanstaande positie als kennismaatschappij in te nemen. Taal en denken zijn nu eenmaal onlosmakelijk met elkaar verbonden en meertaligheid geeft toegang tot meer kennisgebieden. Het gebruik van verschillende talen als voertuig van de gedachte kan een extra bijdrage leveren aan ieders intellectuele ontwikkeling.

Natuurlijk is in veel disciplines het belang van publiceren in het Engels groot. Ook in de taalkunde geldt dat men veel publicaties liefst in Engelstalige tijdschriften ziet verschijnen. Maar andere horen meer thuis in Nederlandstalige tijdschriften. Dat heeft niets te maken met de kwaliteit van de publicaties, maar alles met de inhoudelijke relevantie en het beoogde bereik. Een Nederlandstalige publicatie is nodig wanneer het gerapporteerde onderzoek maatschappelijk relevant is in de Nederlandse context of wanneer het past in een wetenschappelijk discours van deskundigen op een voor Nederland specifiek gebied – denk aan de Nederlandse taalkunde, de Nederlandse geschiedenis, de Nederlandse bosbouw, Nederlands recht, de vaderlandse economie, criminaliteit, media, waterstaat, winkelstand, kunst en cultuur, bestuurlijke inrichting, politiek en dergelijke. Engelstalige publicaties komen uit zulk onderzoek voort wanneer het tevens antwoord geeft op algemene wetenschappelijke vragen. De mate waarin het Nederlands gebruikt wordt, zal per discipline verschillen, maar voor alle disciplines geldt dat publiceren in zowel de eigen taal als de lingua franca de blik van de onderzoeker verruimt. Zowel de zo gewenste interdisciplinaire bruggen als de belangen van de Nederlandse samenleving in bredere zin zijn ermee gediend.

Een goed verankerde positie van het Nederlands kan bereikt worden wanneer het Nederlands als vanzelfsprekend gebruikt wordt op de universiteiten, tenzij er gegronde redenen zijn om een andere taal te hanteren. Voorlichtingsteksten van universiteiten – denk aan websites – behoren al helemaal in het Nederlands beschikbaar te zijn. Verder zou van wetenschappers verwacht mogen worden dat ze af en toe in het Nederlands publiceren, bijvoorbeeld door het presenteren van hun resultaten voor een breed publiek. Dat zijn slechts enkele voorbeelden van uitgangspunten en maatregelen waarmee de behartigenswaardige bedoelingen van *Nederlands tenzij* ... gerealiseerd kunnen worden. Vanzelfsprekend overleggen wij graag met u over hoe een en ander concreet gestalte kan krijgen. Een mogelijkheid is het instellen van een commissie van deskundigen die advies uitbrengt over het gebruik van het Nederlands op de universiteiten.

Hoogachtend,

de hoogleraren Nederlandse taalkunde en aanverwante terreinen

Sjef Barbiers, Universiteit Utrecht / Meertens Instituut (KNAW)
Hans Bennis, Universiteit van Amsterdam / Meertens Instituut (KNAW)
Cor van Bree (em.), Universiteit Leiden
Norbert Corver, Universiteit Utrecht
Paula Fikkert, Radboud Universiteit Nijmegen
Petra Hendriks, Universiteit Groningen
Jack Hoeksema, Universiteit Groningen
Theo Janssen (em.), Vrije Universiteit Amsterdam
Wim Klooster (em.), Universiteit van Amsterdam
Fons Moerdijk, Universiteit van Amsterdam
Anneke Neijt, Radboud Universiteit Nijmegen
Arie Verhagen, Universiteit Leiden
Henk Verkuyl (em.), Universiteit Utrecht
Fred Weerman, Universiteit van Amsterdam
e-mail: a.neijt@let.ru.nl

P.S. Het KNAW-rapport *Nederlands tenzij ... Tweetaligheid in de geestes- en de gedrags- en maatschappijwetenschappen* is een publicatie van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. De globale doelstelling staat op de webpagina die toegang geeft tot deze publicatie: “In dit advies samengesteld door de 'Commissie Nederlands als wetenschapstaal' staan aanbevelingen voor het behoud van het Nederlands als wetenschapstaal. De commissie is van mening dat het Nederlands de bescherming verdient van de instituties die daarvoor verantwoordelijkheid dragen, in de eerste plaats de overheid, maar ook de universiteiten als dragers en houders van de cultuur en dus van de taal.”